

Ten eerste

De staat heeft de ruimte geschapen waarin de mariniers naar eigen welbevinden, strijdig met het recht, konden handelen

Van Agt zei tegen de commissie die dit dossier onderzocht dat hij 'niets kan reproduceren'. Acht u dat aannemelijk?

'Nee. Ik denk dat dit een gebeurtenis is die je in je loopbaan als politicus sowieso nooit vergeet. En het was een heel zware afweging - van de vijf ministers waren er drie voor en twee tegen deze gewelddadige ontzetting van de trein. Dus dan bespreek je alle voors en tegens. Hij weet zich veel details van omringende zaken te herinneren, maar toevallig net niet dat waar het ons in deze zaak om te doen is.

'Heel opmerkelijk is dat de onderzoekscommissie schrijft dat het was geaccepteerd dat alle kapers zouden komen te overlijden - zonder bronvermelding. Dat komt uit dat ministerieel overleg, natuurlijk. Dus dat is besproken en oké bevonden. Als je als regering zo'n zware beslissing neemt, moet je daar ook voor staan en je verantwoordelijkheid nemen, vind ik.'

In oktober overwoog u aangifte te doen van meineed.

'We kunnen bewijzen dat marinier C2 niet de waarheid spreekt. Hij zegt bijvoorbeeld dat hij een noise-granaat gooide, terwijl uit een foto van direct na de bevrijding blijkt dat dat ding nog intact aan zijn uniform hangt. Maar mijn cliënten willen zich niet richten tegen de mariniers als persoon, die deden gewoon hun werk. Het gaat ze om de staat. Daar is het mee begonnen en zo maken we het af.'

Als de staat dit verliest, wat zijn dan de mogelijke consequenties voor overige nabestaanden, overlevende kapers en Van Agt?

'Daar wil ik niet op vooruitlopen. Heel veel consequenties zijn er al, namelijk dat de waarheid nu op tafel ligt: deze mensen zijn geëxecuteerd. Dat hebben de mariniers feitelijk bevestigd. De rechtbank heeft hun verhoren toegestaan, gelast dat we het NFI-onderzoek naar de doodsoorzaak kregen - dat probeerde de staat koste wat het kost te voorkomen - en heeft in tussenvonnissen de staat ernstig verweten dat naar de toedracht destijds geen onderzoek is gedaan.

'Een oordeel van een rechtbank is niet alleen juridisch, maar ook moreel. Voor de Molukkers is dit al een enorme genoegdoening: ze zijn gehoord. Voor hen betekent dit: we zijn een onderdeel van dit land, de rechtsstaat is er ook voor ons.'

lâchen... Sommige mariniers zijn echt onnodig tekeergegaan.'

Hebben hun commandanten dat geweten?

'Ja natuurlijk. Die zijn verantwoordelijk voor wat hun mannen doen. Daar wordt aan gerapporteerd.'

Heeft de politiek het geweten?

'Honderd procent zeker. Getuige C2, de commandant van aanvalsploeg 2, heeft de Rijksrecherche op de stoep gehad. Die doet onderzoek naar strafbare feiten van overheidsfunctionarissen. Hij moest zich verantwoorden, dus men heeft ervan geweten.

'C2 weigerde overigens aan dat onderzoek mee te werken, en men heeft het

De staat doet wat hij sinds 1977 heeft gedaan: het ondermijnen van de rechten van mijn cliënten

daarbij gelaten. Hij is daar mee weggekomen. De rechtbank was daar in een tussenvonnissen heel fel over. Die verwijt de staat ernstig dat er destijds niks is onderzocht. Dat is een plicht. Als mensen door politie- of militaire acties het leven laten, maakt niet uit wat voor mensen dat zijn, dan moet je dat op grond van artikel 2 EVRM - het recht op leven - onderzoeken.'

Dries van Agt was destijds verantwoordelijk als minister van Justitie. Waarom heeft u hem niet als getuige opgeroepen?

'De rechtbank vond in dat stadium dat er onvoldoende aanwijzingen waren dat de instructie van de overheid niet deugde. Van Agt zit in de hoek van de in-

structies, dus we hebben die ruimte gewoon niet gekregen. Inmiddels heeft de rechtbank al geoordeeld dat het geweld buiten de trein - de langeafstandsschutters die minutenlang schoten op plekken waar slapende kapers werden vermoed - proportioneel noodzakelijk was. Niet dat ik het daarmee eens ben, maar die optie is dus al afgekaart. Bovendien, heel eerlijk gezegd, weet ik niet hoe ik zou hebben gehandeld in dezelfde situatie. En ik vind: als je zelf niet kunt inschatten of iets goed of slecht is, moet je als advocaat je mond houden. Maar iemand met de loop van je wapen tegen het hoofd neerschieten terwijl die ongewapend en bloedend aan je voeten ligt, daarvan weet ik: dat doe je niet.'